

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 18/2024

Dosar nr. 359/1/2024

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 22 aprilie 2024

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 446 din 15 mai 2024

Eleni Cristina Marcu - președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Ana Hermina Iancu - judecător la Secția penală
Rodica Aida Popa - judecător la Secția penală
Lucia Tatiana Rog - judecător la Secția penală
Constantin Epure - judecător la Secția penală
Luminița Criștiu-Ninu - judecător la Secția penală
Francisca Maria Vasile - judecător la Secția penală
Andrei Claudiu Rus - judecător la Secția penală
Gheorghe Valentin Chitidean - judecător la Secția penală

1. Pe rol se află soluționarea cauzei având ca obiect sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală, în Dosarul nr. 3.288/300/2023 (2.274/2023), în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

Dacă noțiunile de locuință, încăpere sau dependință la care face referire art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt mai extinse decât cea de domiciliu, prevăzută de art. 224 din Codul penal, incluzând și acele spații care, chiar dacă nu pot fi calificate drept domiciliu, oferă o protecție vieții private a persoanei, de pildă, grupul sanitar al unei clinici sau la care au acces mai multe persoane, o cabină de probă dintr-un magazin, vestiarul unei săli de sport?

2. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost legal constituit, conform dispozițiilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 34 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare (Regulamentul).

3. Ședința a fost prezidată de președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Eleni Cristina Marcu.

4. La ședința de judecată a participat doamna Elena-Mihaela Mustăță, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 36 din Regulament.

5. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Nicoleta Eucarie, procuror în cadrul Secției judiciare.

6. Judecător-raportor a fost desemnat, conform art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, domnul judecător Gheorghe Valentin Chitidean, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

7. Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, arătând că au fost transmise hotărâri relevante pronunțate în materie și opiniile magistraților din cadrul următoarelor instanțe: curțile de apel Pitești, Craiova, Brașov, Constanța, Suceava (inclusiv instanțele arondate), Oradea (inclusiv instanțele din circumscripția sa), Iași, Bacău, Galați, Cluj și București; tribunalele Olt, Vaslui, Brașov, Hunedoara, Alba, Sibiu, Galați, Bistrița-Năsăud, Ialomița, Ilfov, Dolj, Mehedinți, Iași, Argeș, Vâlcea, Bacău, Neamț, Covasna, Brăila, Vrancea (inclusiv judecătoriile arondate), Sălaj (inclusiv judecătoriile din circumscripția sa), Giurgiu, Teleorman (inclusiv judecătoriile arondate), București și Cluj; judecătoriile Vânu Mare, Drobeta-Turnu Severin, Slatina, Caracal, Hârlău, Horezu, Brezoi, Drăgășani, Piatra-Neamț, Târgu-Neamț, Roman, Zărnești, Hârșova, Tulcea, Aiud, Bistrița, Beclean, Giurgiu, Bolintin-Vale, Târgu Jiu, Târgu Carbunești, Motru, Novaci, Strehăia, Orșova, Balș, Corabia, Pașcani, Răducăneni, Vaslui, Huși, Bârlad, Bălcești, Târnăveni, Sighișoara, Târgu Mureș, Constanța, Măcin, Alba Iulia, Blaj, Câmpeni, Sibiu, Galați, Tecuci, Liești, Brăila, Baia Mare, Roșiori de

Vede și Videle.

8. Reprezentantul Ministerului Public a susținut, în principal, că prezenta sesizare este inadmisibilă, nefiind îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală.

9. Astfel, a arătat că nu este îndeplinită condiția de admisibilitate a sesizării privind existența unei chestiuni de drept de care să depindă soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată, susținând că, din modul în care a fost formulată întrebarea de către instanța de trimitere, rezultă că, deși se solicită dezlegarea unei chestiuni de drept aparent esențiale pentru soluționarea pe fond a cauzei, în realitate, sesizarea nu se referă la lămurirea unor dispoziții legale neclare, care să impună o interpretare în abstracto de către instanța supremă, obligatorie pentru instanțele judecătorești, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

10. A menționat că, prin intermediul întrebării, instanța de trimitere încearcă să lămurească dacă noțiunile de locuință, încăpere ori dependință ținând de aceasta din cuprinsul art. 226 alin. (1) din Codul penal au același înțeles cu noțiunea de domiciliu la care face referire art. 224 alin. (1) din același cod privind infracțiunea de violare de domiciliu sau un înțeles mai extins, incluzând și acele spații care, deși nu pot fi considerate domiciliu, oferă totuși o protecție a vieții private (cum ar fi, spre exemplu, grupul sanitar aflat într-o clinică medicală, vestiarul unei săli de sport, o cabină de probă dintr-un magazin etc). Or, analiza chestiunii de drept în discuție trebuie să aibă în vedere, în primul rând, rațiunea legiuitorului în momentul prevederii faptei ca infracțiune.

11. A subliniat că, într-adevăr, legiuitorul, deși a avut în vedere protecția vieții private (în special a dreptului la intimitate), prin reglementarea art. 226 alin. (1) din Codul penal, folosind aceleași noțiuni ca și cele din cuprinsul art. 224 alin. (1) din Codul penal, nu a realizat o protecție efectivă și eficientă, ca în expunerea de motive a noului Cod penal, făcând trimitere la jurisprudența CEDO, în baza art. 8 din Convenție.

12. A mai susținut că dezlegarea, cu valoare de principiu, a înțelesului termenilor de locuință, încăpere, dependință ținând de aceasta din cuprinsul art. 226 alin. (1) din Codul penal nu se poate realiza pe calea mecanismului de unificare a practicii reglementat de art. 475-477 din Codul de procedură penală, întrucât interpretarea acestora presupune, în fapt, completarea de către Înalta Curte a normei juridice, prin extinderea cerinței esențiale privind locul în care se găsește persoana vătămată, astfel încât să cuprindă și acele spații în care, deși persoana nu își desfășoară viața domestică, trebuie să i se asigure protecția temporară a vieții private.

13. Nu în ultimul rând, a precizat că inconsecvența legiuitorului în folosirea noțiunilor de locuință, încăpere, dependință, în cuprinsul art. 224 alin. (1) și art. 226 alin. (1) din Codul penal (în cazul infracțiunii de violare de domiciliu făcându-se referire la locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de acestea, pe când în cazul infracțiunii de violare a vieții private sunt avute în vedere locuința, încăperea ori dependința ținând de aceasta), nu poate fi suplinită de Înalta Curte prin pronunțarea unei hotărâri prealabile.

14. În subsidiar, în ipoteza în care se va aprecia ca fiind admisibilă prezenta sesizare, a solicitat a se avea în vedere că nu se poate da o altă interpretare noțiunilor în discuție, în situația în care legiuitorul nu a dorit acest lucru în mod expres, cu mențiunea că, atunci când legiuitorul a dorit să incrimineze, a făcut-o, spre exemplu, prin introducerea alin. (2¹) și (22) la art. 226 din Codul penal.

15. Ca atare, a susținut că este necesar, respectând principiul legalității și garantând securitatea juridică, ca interpretarea celor trei noțiuni (locuință, încăpere, dependință) să fie aceeași și în cadrul infracțiunii de violare de domiciliu, prevăzută de art. 224 alin. (1) din Codul penal, și al celei de violare a vieții private, prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal.

16. A mai arătat că, printr-un mecanism de unificare a practicii, nu se poate aplica direct Convenția Europeană a Drepturilor Omului (chiar dacă asigură o protecție eficientă vieții private), în condițiile în care legiuitorul român nu a avut în vedere că dreptul la intimitate trebuie respectat, indiferent unde se găsește persoana și unde se desfășoară acțiunile autorului de fotografiere, înregistrare sau ascultare (așadar, în alte locuri decât strict spațiul domestic), întrucât s-ar ajunge, în acest mod, la o interpretare a textului de lege în neconcordanță cu dispozițiile art. 61 și art. 126 alin. (3) din Constituția României.

17. În concluzie, a solicitat admiterea sesizării, precizând că este necesar să se manifeste prudență în aplicarea prevederilor art. 226 alin. (1) din Codul penal în cazurile concrete deduse judecării, oferindu-se o interpretare restrictivă și previzibilă noțiunilor utilizate de legiuitor, în consonanță cu principiul legalității incriminării și rațiunea pentru care aceste comportamente au fost incriminate ca infracțiune.

18. Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, doamna judecător Eleni Cristina Marcu, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare privind sesizarea formulată.

**ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE -
COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ,**

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

19. Prin Încheierea din data de 2 februarie 2024, pronunțată în Dosarul nr. 3.288/300/2023 (2.274/2023), Curtea de Apel București - Secția a II-a penală, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, a admis cererea formulată de reprezentantul Ministerului Public - Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

Dacă noțiunile de locuință, încăpere sau dependință la care face referire art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt mai extinse decât cea de domiciliu, prevăzută de art. 224 din Codul penal, incluzând și acele spații care, chiar dacă nu pot fi calificate drept domiciliu, oferă o protecție vieții private a persoanei, de pildă, grupul sanitar al unei clinici sau la care au acces mai multe persoane, o cabină de probă dintr-un magazin, vestiarul unei săli de sport?

20. În baza art. 476 alin. (2) din Codul de procedură penală, a dispus suspendarea judecării cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile.

II. Expunerea succintă a cauzei

21. Curtea de Apel București - Secția a II-a penală este investită, în ultimul grad de jurisdicție, cu soluționarea apelurilor declarate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 2 București și de părțile civile A.B.A. și I.A.M. împotriva Sentinței penale nr. 440 din data de 7 iunie 2023, pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București - Secția penală în Dosarul nr. 3.288/300/2023, iar cererea de sesizare a fost formulată în cuprinsul motivelor apelului declarat de către parchet.

22. Prin sentința atacată, în temeiul art. 396 alin. (1) și (5) din Codul de procedură penală raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I din Codul de procedură penală, inculpatul din cauză a fost achitat pentru infracțiunea de violare a vieții private, prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal, și pentru infracțiunea de violare a vieții private, prevăzută de art. 226 alin. (5) din Codul penal, întrucât faptele nu sunt prevăzute de legea penală.

23. În esență, pentru a pronunța această soluție, judecătoria a reținut că, în fapt, la data de 17.01.2023, inculpatul a montat două dispozitive electronice de înregistrare audio-video, disimulate în interiorul unor odorizante, pe care le-a plasat, fără drept, în cele două toalete aferente clinicii medicale S.C. SMC - S.R.L. situată în București, în scopul surprinderii de imagini cu persoanele ce au utilizat cele două toalete.

24. La aceeași dată, după ce a montat cele două dispozitive electronice de înregistrare audio-video, a înregistrat imaginile captate pe parcursul zilei în scopul surprinderii persoanelor ce au utilizat cele două toalete, aducând astfel atingere vieții private a trei persoane vătămate.

25. În drept, prima instanță a reținut că, potrivit art. 226 alin. (1) din Codul penal, atingerea adusă vieții private, fără drept, prin fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependință ținând de aceasta sau a unei convorbiri private se pedepsește cu închisoare de la o lună la 6 luni sau cu amendă. Pe de altă parte, potrivit art. 226 alin. (5) din Codul penal, plasarea, fără drept, de mijloace tehnice de înregistrare audio sau video, în scopul săvârșirii faptelor prevăzute în alin. (1) și alin. (2), se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

26. Pentru a fi îndeplinite condițiile de tipicitate obiectivă ale infracțiunii de violare a vieții private în varianta prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal, judecătoria a considerat că este nevoie, printre altele, ca fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio să aibă loc în legătură cu o persoană aflată într-unul dintre spațiile strict și limitativ prevăzute de norma de incriminare, respectiv într-o locuință sau

încăpere ori dependență ținând de aceasta, adică într-un spațiu ce se regăsește în noțiunea de domiciliu din punct de vedere penal, concluzie la care a ajuns printr-un proces de interpretare a normei de incriminare dintr-o triplă perspectivă: sistematică, gramaticală-lingvistică și istorico-teleologică.

27. Pentru a pronunța soluția de achitare, judecătoria a concluzionat, în esență, că nu sunt îndeplinite condițiile de tipicitate obiectivă ale infracțiunii de violare a vieții private în varianta prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal, pentru că cele două toalete aferente clinicii medicale nu se încadrează în vreuna dintre aceste noțiuni, respectiv într-o locuință sau încăpere ori dependență ținând de aceasta, adică într-un spațiu ce se regăsește în noțiunea de domiciliu din punct de vedere penal.

28. În ceea ce privește soluția de achitare pentru varianta normativă prevăzută de art. 226 alin. (5) din Codul penal, judecătoria a reținut că aceasta constă în plasarea, fără drept, de mijloace tehnice de înregistrare audio sau video, în scopul săvârșirii faptelor prevăzute în alin. (1) și alin. (2) ale art. 226 din Codul penal. Or, nefiind realizate condițiile de tipicitate ale infracțiunii scop, prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal, atunci nu sunt realizate nici condițiile de tipicitate ale infracțiunii descrise de art. 226 alin. (5) din Codul penal.

29. Parchetul, prin apelul declarat, a criticat soluția judecătorei pe motiv că aceasta se întemeiază pe o interpretare care se abate de la rațiunea incriminării infracțiunii în discuție și de la obiectul juridic protejat prin norma de incriminare. În concret, a susținut că infracțiunea de violare a vieții private este indisolubil legată de viața privată, astfel încât noțiunile de locuință sau încăpere ori dependență ținând de aceasta trebuie definite prin raportare la noțiunea de viață privată, semnificând, deci, un spațiu privat. Pe cale de consecință, pentru elucidarea chestiunii de drept, s-a solicitat în cuprinsul motivelor de apel sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

III. Opinia completului care a dispus sesizarea și punctele de vedere exprimate de procuror și de inculpatul D.R.G.

III.1. Cu privire la admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție

30. Completul de judecată care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și reprezentantul Ministerului Public au opinat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, deoarece Curtea de Apel București - Secția a II-a penală este investită cu judecarea cauzei în apel, fiind astfel îndeplinită condiția referitoare la soluționarea cauzei în ultimă instanță, iar Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a invocat o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a apelului, chestiune asupra căreia nu s-a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii.

31. Inculpatul a arătat că nu se opune ca Înalta Curte de Casație și Justiție să lămurească pe deplin chestiunea ridicată, mai ales că soluționarea cauzei depinde de dezlegarea de drept ce va fi dată.

III.2. Cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării

32. Completul de judecată care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu pronunțarea unei hotărâri prealabile nu a exprimat un punct de vedere, limitându-se la a menționa că sunt posibile două ipoteze: dacă se apreciază că noțiunile de locuință, încăpere sau dependență la care face referire art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt restrânse la noțiunea de domiciliu prevăzută de art. 224 din Codul penal, soluția ar fi cea de achitare a inculpatului, în baza art. 16 alin. (1) lit. b) teza I din Codul de procedură penală; în schimb, dacă se apreciază că noțiunile de locuință, încăpere sau dependență la care face referire art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt mai extinse decât noțiunea de domiciliu prevăzută de art. 224 din Codul penal, incluzând și acele spații care, chiar dacă nu pot fi calificate drept domiciliu, oferă o protecție vieții private a persoanei, de pildă, grupul sanitar al unei clinici sau orice spațiu la care au acces mai multe persoane, de exemplu, o cabină de probă dintr-un magazin ori vestiarul unei săli de sport, soluția ar fi una dintre cele prevăzute de art. 396 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură penală.

III.3. Punctele de vedere cu privire la dezlegarea chestiunii de drept exprimate în cauză de reprezentantul Ministerului Public și de inculpat

33. Reprezentantul Ministerului Public a apreciat că, în mod neîntemeiat, judecătoria a considerat că grupurile sanitare din interiorul clinicii medicale nu se încadrează în noțiunea de încăpere sau dependență ținând de aceasta, fiindcă noțiunea analizată, în absența unei definiții legale, trebuie interpretată din perspectiva înțelesului uzual al termenului, precum și prin raportare la obiectul juridic al infracțiunii, legiuitorul urmărind prin această incriminare să ocrotească intimitatea vieții private a persoanei fizice. În mod eronat, instanța de fond a efectuat o analiză comparativă a noțiunilor ce se regăsesc în cuprinsul infracțiunii de violare a vieții private în raport cu infracțiunea de violare de domiciliu, întrucât

însăși denumirea marginală a acestei din urmă incriminări impune o limită a sferei de aplicare.

34. Inculpatul, în susținerea punctului său de vedere, a făcut trimitere la Decizia nr. 33/2017 a Curții Constituționale a României, în care s-a reținut că textul de incriminare în discuție oferă o protecție sporită faptelor antisociale care aduc atingere dreptului la viață privată, atunci când se comit într-o locuință, încăpere sau dependență, în accepțiunea de domiciliu penal.

IV. Examenul jurisprudenței în materie

IV.1. Jurisprudența națională relevantă

35. S-a solicitat punctul de vedere al instanțelor de judecată asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

36. În urma consultării materialelor transmise de către instanțele de judecată, s-a constatat că punctele de vedere nu sunt unitare, fiind identificate două orientări:

37. Într-o primă orientare se consideră că noțiunile de locuință sau încăpere ori dependență ținând de aceasta, cuprinse în art. 226 alin. (1) din Codul penal, nu sunt mai extinse decât noțiunile de locuință, încăpere, dependență enumerate în art. 224 alin. (1) din Codul penal.

38. În acest sens au fost exprimate puncte de vedere de către: curțile de apel Pitești, Craiova, Brașov, Constanța și Suceava (inclusiv instanțele arondate), Oradea (inclusiv instanțele din circumscripția sa); tribunalele Olt, Vaslui, Brașov, Hunedoara, Alba, Sibiu, Galați, Bistrița-Năsăud, Ialomița și Ilfov; judecătorii Vânu Mare, Drobeta-Turnu Severin, Slatina, Caracal, Hârlău, Horezu, Brezoi, Drăgășani, Piatra-Neamț, Târgu-Neamț, Roman, Zărnești, Hârșova, Tulcea, Aiud, Bistrița, Beclean, Giurgiu și Bolintin-Vale.

39. În argumentarea opiniei exprimate, instanțele au precizat că legiuitorul a folosit o terminologie clară, utilizată și în conținutul normativ al infracțiunii de violare de domiciliu, deci și noțiunile din cuprinsul infracțiunii de violare a vieții private au în vedere strict spațiul domestic, iar o altă interpretare ar lărgi exhaustiv sfera de aplicare, în lipsa unei norme legale exprese și neechivoce; mai mult, o altă interpretare ar încălca principiul legalității incriminării și ar fi în defavoarea inculpatului.

40. În cea de-a doua orientare se consideră că noțiunile de locuință sau încăpere ori dependență ținând de aceasta, cuprinse în art. 226 alin. (1) din Codul penal, sunt mai extinse decât noțiunile de locuință, încăpere, dependență enumerate în art. 224 alin. (1) din Codul penal.

41. În acest sens au fost exprimate puncte de vedere de către: curțile de apel Iași, Bacău, Galați și Cluj; tribunalele Dolj, Mehedinți, Iași, Argeș, Vâlcea, Bacău, Neamț, Covasna, Brăila, Vrancea (inclusiv judecătorii arondate), Sălaj (inclusiv judecătorii din circumscripția sa), Giurgiu și Teleorman (inclusiv judecătorii arondate); judecătorii Târgu Jiu, Târgu Cărbunești, Motru, Novaci, Strehaiă, Orșova, Balș, Corabia, Pașcani, Răducăneni, Vaslui, Huși, Bârlad, Bălcești, Târnăveni, Sighișoara, Târgu Mureș, Constanța, Măcin, Alba Iulia, Blaj, Câmpeni, Sibiu, Galați, Tecuci, Liești, Brăila, Baia Mare, Roșiori de Vede și Videle.

42. În argumentarea opiniei exprimate, instanțele au precizat că noțiunile de încăpere și dependență la care face referire art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt mai extinse decât noțiunea de domiciliu prevăzută de art. 224 din Codul penal, deoarece scopul incriminării violării vieții private este acela de a proteja viața privată a unei persoane, indiferent de locul unde se află, câtă vreme acest spațiu poate fi delimitat pentru a putea asigura persoanei un grad minim de intimitate.

43. S-a mai afirmat că protejarea vieții private trebuie să se realizeze și în spațiile accesibile publicului, fiindcă viața privată reprezintă o noțiune autonomă, dar și că spațiile exemplificate în finalul întrebării prealabile pot fi calificate drept domiciliu.

44. Tribunalul București, în urma consultării judecătorilor din cadrul Secției I penale și a celor din cadrul judecătoriilor din circumscripția sa, a comunicat că s-au exprimat, deopotrivă, cele două opinii menționate anterior, în sprijinul acestora fiind aduse argumente similare cu cele cuprinse în încheierea de sesizare cu întrebarea prealabilă. În plus, a atașat jurisprudența identificată, respectiv sentințele penale nr. 572 din data de 27.10.2022 și nr. 111 din data de 9.03.2023.

45. În cuprinsul acestora s-a considerat că nu îndeplinește condițiile de tipicitate ale infracțiunii de violare a vieții private, prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal, fapta inculpatului care a procedat la înregistrarea persoanelor

vătămate fără ca acestea să știe, în cabinetul de psihologie, fiindcă acțiunea nu a fost realizată în vreunul dintre locurile prevăzute în norma de incriminare.

46. Tribunalul Cluj a exprimat o opinie distinctă, susținând că noțiunile din conținutul infracțiunii de violare a vieții private nu sunt limitate în mod necesar la ideea de domiciliu; cu toate acestea, a opinat că o cabină de probă ori grupul sanitar nu pot fi incluse în aceste noțiuni.

47. Curtea de Apel București a exprimat opinii partajate.

48. Astfel, Secția I penală, în majoritate, a apreciat că noțiunile de locuință, încăpere și dependență la care face referire art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt noțiuni autonome, care nu trebuie raportate la noțiunile la care face referire art. 224 din Codul penal, ci trebuie raportate la denumirea marginală a infracțiunii, aceea de violare a vieții private, deci semnifică spații în care viața privată se desfășoară în orice modalitate, incluzând grupul sanitar, cabina de probă și vestiarul; în plus, în art. 226 alin. (1) din Codul penal nu se face vorbire despre o persoană ce folosește spațiile enumerate, astfel cum prevede art. 224 din Codul penal, ci se face vorbire despre o persoană care se află în aceste spații.

49. Secția a II-a penală a Curții de Apel București a transmis că opiniile judecătorilor converg în sensul limitării protecției juridice oferite de art. 226 alin. (1) din Codul penal la spațiile indicate în cuprinsul său, însă opiniile sunt divergente asupra modalității în care legea realizează relaționarea între încăpere/dependență și locuință: majoritar, se consideră că încăperea poate reprezenta și un spațiu care nu este legat de o locuință, iar dependența poate reprezenta un accesoriu al unui spațiu comercial, industrial sau recreativ; minoritar, se consideră că încăperea și dependența trebuie să deservească o locuință pentru a fi întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de violare a vieții private, prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal.

IV.2. Jurisprudența relevantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție

IV.2.1. 50. Cu referire la problema de drept ce face obiectul sesizării, nu au fost identificate decizii obligatorii, menite să asigure unificarea practicii judiciare.

IV.2.2. 51. În ceea ce privește deciziile de speță, în urma examenului de jurisprudență efectuat la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție nu au fost identificate hotărâri care să prezinte relevanță pentru problema de drept analizată.

IV.3. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

52. În urma examenului de jurisprudență la nivelul Curții Constituționale a României a fost identificată Decizia nr. 33 din data de 19 ianuarie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 226 alin. (1) din Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 320 din 4 mai 2017, prin care instanța de contencios constituțional a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată și a constatat că dispozițiile art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

IV.4. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului

53. În urma examenului de jurisprudență la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului nu au fost identificate hotărâri care să prezinte relevanță pentru problema de drept analizată.

V. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema de drept ce formează obiectul sesizării

54. S-a comunicat că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii privind chestiunea de drept și s-a solicitat respingerea, ca inadmisibilă, a sesizării pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile.

55. S-a afirmat că prezenta sesizare nu implică interpretarea dispozițiilor legale, ci completarea unei norme de incriminare, ceea ce depășește nu numai obiectul sesizării, dar și prerogativele instanței supreme stabilite în art. 126 alin. (3) din Constituția României.

56. Pentru a concluziona în acest sens, în esență, s-a argumentat că, în ceea ce privește noțiunile de locuință, încăpere sau dependență de pe lângă aceasta din cuprinsul art. 226 alin. (1) din Codul penal, este clară opțiunea legiuitorului pentru accepțiunea uzuală a termenilor, deci prin încăpere se înțelege camera, odaia, spațiul din interiorul unui imobil închis, iar dependența desemnează spațiul accesoriu unei case de locuit.

57. S-a mai arătat că tehnica de redactare a normei de incriminare dovedește că legiuitorul a înțeles să ocrotească

prin mijloace de drept penal faptele săvârșite prin fotografiere, captare, înregistrare de imagini sau de ascultare cu mijloace tehnice doar atunci când persoana vătămată se află într-unul din locurile pe care legiuitorul le-a avut în vedere și în cazul infracțiunii de violare de domiciliu, prevăzută de art. 224 alin. (1) din Codul penal.

VI. Opinia specialiștilor consultați

58. În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, a fost solicitată specialiștilor în drept penal opinia asupra chestiunii de drept supuse examinării.

59. Universitatea de Vest din Timișoara - Facultatea de Drept - Centrul de cercetări în științe penale a opinat în sensul că sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală este inadmisibilă, deoarece nu este îndeplinită condiția de a nu fi dezlegată chestiunea de drept. A menționat că, prin Decizia Curții Constituționale nr. 33 din data de 19 ianuarie 2017, aceasta a primit o dezlegare punctuală, instanța de contencios constituțional precizând că, pentru existența infracțiunii de violare a vieții private, este necesar ca oricare dintre acțiunile prevăzute în textul de incriminare să fie săvârșite, fără drept, într-un domiciliu în sens penal.

60. Pe fondul chestiunii de drept, a opinat că dreptul penal a extins sensul de domiciliu de la locuință la anexe, însă nu mai departe; intenția legiuitorului de a particulariza aceste spații și numai aceste spații este clară, iar orice extensie ar duce la o lipsă de claritate și de previzibilitate a normei penale. A mai apreciat că această intenție a legiuitorului de a particulariza rezultă și din aceea că nu a inclus la violarea vieții private și spațiul împrejmuit, similar violării de domiciliu.

61. A detaliat că termenii din art. 226 alin. (1) din Codul penal se circumscriu noțiunii de spațiu privat ca urmare a atributului de proprietate sau de posesie temporară, și nu de spațiu public, deci textul de incriminare oferă protecție doar spațiului privat prin natura lui. Ca atare, se aplică principiul interpretării stricte a legii, deci este exclusă o eventuală conotație extensivă, pentru care este necesară reformularea textului de către legiuitor.

62. Universitatea Babeș-Bolyai - Facultatea de Drept a opinat în sensul că noțiunile la care face referire art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt echivalente cu cea de domiciliu prevăzută la art. 224 din Codul penal, neincluzând spațiile care nu pot fi calificate drept domiciliu în sensul legii penale.

63. S-a argumentat că analiza modului în care legiuitorul penal s-a raportat, de-a lungul timpului, la aceste noțiuni denotă că, în cadrul incriminării violării vieții private, legiuitorul a recurs la folosirea unor noțiuni din legislația penală anterioară; inclusiv la legitima apărare prezumată legiuitorul nu a urmărit ca noțiunile de locuință, încăpere sau dependință să fie independente de cele utilizate în cadrul infracțiunii de violare de domiciliu. În consecință, legiuitorul a respectat unitatea terminologică.

64. S-a precizat că legiuitorul a cunoscut că, în alte legislații avute în vedere în momentul incriminării faptei, se face o deosebire clară între noțiunea de spațiu locativ și cea de toaletă sau cabină de probă, dar nu a făcut această precizare în legislația română. S-a susținut că a fost preluat modelul din Codul penal italian, care a făcut trimitere la noțiunile folosite în cadrul incriminării violării de domiciliu.

65. În măsura în care s-ar aprecia că noțiunile folosite de către legiuitor în cadrul art. 226 alin. (1) din Codul penal ar avea în vedere, spre exemplu, orice încăpere, fără ca aceasta să constituie un domiciliu în sensul legii penale, s-a considerat că norma de incriminare ar fi extinsă dincolo de accepțiunile posibile ale noțiunilor utilizate în preceptul normei, rezultând o analogie în defavoarea inculpatului. În plus, s-ar încălca principiul legalității incriminării, inclusiv sub aspectul necesității respectării previzibilității legii penale.

66. Facultatea de Drept a Universității "Alexandru Ioan Cuza" din Iași a considerat că sesizarea este admisibilă, fiindcă reprezintă o veritabilă chestiune de drept, ce implică o problemă conceptuală a interpretării uniforme sau eterogene a termenilor, care influențează caracterul tipic al infracțiunii de violare a vieții private, de care depinde soluționarea cauzei.

67. Pe fondul chestiunii a argumentat că, într-o abordare comparativă, fără dubiu, noțiunile la care se referă art. 226 alin. (1) din Codul penal acoperă înțelesul oferit și în norma de incriminare cuprinsă în art. 224 alin. (1) din Codul penal. Modalitatea în care legiuitorul a ales să reglementeze condițiile de incriminare a violării vieții private obligă la interpretarea restrictivă a normei de incriminare, astfel încât nu există rațiuni formale pentru care interpretarea aceluiași noțiuni să nu fie aceeași în cazul termenilor identici utilizați în textul violării de domiciliu.

68. A apreciat că subzistă necesitatea ocrotirii vieții private și în situații în care persoana nu s-ar afla într-un spațiu strict legat de o locuință, dar această omisiune poate fi remediată doar prin intervenția expresă a legiuitorului penal, nicidecum prin procedeul forțat de a interpreta cu altă sferă de cuprindere exact aceiași termeni utilizați în structura unei alte norme de interpretare. Acest deziderat este impus de un minim logic și echitabil de coerență normativă și

interpretativă, care garantează previzibilitatea și predictibilitatea sferei de aplicare a unei norme de incriminare, în efectivă respectare a principiului legalității incriminării.

69. Facultatea de Drept - Universitatea din București a considerat că noțiunile de locuință, încăpere sau dependință din conținutul infracțiunii de violare a vieții private sunt identice, din punctul de vedere al conținutului, cu noțiunea de domiciliu în sens penal, mai puțin locul împrejmuit ținând de respectivele spații, așa cum aceasta este înțeleasă în cadrul infracțiunii de violare de domiciliu.

70. În esență, a argumentat că, deși obiectul juridic ar permite, teoretic, justificarea extinderii protecției penale a vieții private și în alte spații decât locuința și anexele sale, întrucât viața privată se manifestă și în alte locuri, extinderea nu este susținută în lipsa unei prevederi clare a legii penale.

71. Noțiunea de încăpere nu poate dobândi un sens autonom, fiindcă infracțiunile sunt plasate în același capitol al Codului penal, deci se impune o interpretare unitară, altfel, ar fi total lipsit de previzibilitate și s-ar introduce pe cale de interpretare o distincție neprevăzută de lege în defavoarea inculpatului.

72. În consecință, respectarea principiului legalității incriminării impune respectarea coerenței semantice a termenilor utilizați în definirea infracțiunii.

VII. Dispoziții legale incidente

Codul penal

Titlul I - Infracțiuni contra persoanei

Capitolul IX - Infracțiuni ce aduc atingere domiciliului și vieții private

Art. 226. - Violarea vieții private **(1)** Atingerea adusă vieții private, fără drept, prin fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependință ținând de aceasta sau a unei convorbiri private se pedepsește cu închisoare de la o lună la 6 luni sau cu amendă.

(2) Divulgarea, difuzarea, prezentarea sau transmiterea, fără drept, a sunetelor, convorbirilor ori a imaginilor prevăzute în alin. (1), către o altă persoană sau către public, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2¹) Divulgarea, difuzarea, prezentarea sau transmiterea, în orice mod, a unei imagini intime a unei persoane identificate sau identificabile după informațiile furnizate, fără consimțământul persoanei înfățișate, de natură să provoace acesteia o suferință psihică sau să aducă atingere imaginii sale, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2²) Prin imagine intimă se înțelege orice reproducere, indiferent de suport, a imaginii unei persoane nude, care își expune total sau parțial organele genitale, anusul sau zona pubiană sau, în cazul femeilor, și sânii, ori care este implicată într-un raport sexual sau act sexual.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

(4) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută la alin. (1) și (2) săvârșită:

a) de către cel care a participat la întâlnirea cu persoana vătămată în cadrul căreia au fost surprinse sunetele, convorbirile sau imaginile, dacă justifică un interes legitim;

b) dacă persoana vătămată a acționat explicit cu intenția de a fi văzută ori auzită de făptuitor;

c) dacă făptuitorul surprinde săvârșirea unei infracțiuni sau contribuie la dovedirea săvârșirii unei infracțiuni;

d) dacă surprinde fapte de interes public, care au semnificație pentru viața comunității și a căror divulgare prezintă avantaje publice mai mari decât prejudiciul produs persoanei vătămate.

(4¹) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută la alin. (2¹) dacă făptuitorul surprinde săvârșirea unei infracțiuni sau contribuie la dovedirea săvârșirii unei infracțiuni.

(5) Plasarea, fără drept, de mijloace tehnice de înregistrare audio sau video, în scopul săvârșirii faptelor prevăzute în alin. (1) și alin. (2), se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

Art. 224. - Violarea de domiciliu (1) Pătrunderea fără drept, în orice mod, într-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de acestea, fără consimțământul persoanei care le folosește, ori refuzul de a le părăsi la cererea acestora se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) În cazul în care fapta este săvârșită de o persoană înarmată, în timpul nopții ori prin folosire de calități mincinoase, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

VIII. Opinia judecătorului-raportor

73. Soluția propusă de judecătorul-raportor a fost aceea de admitere a sesizării formulate de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept invocate, urmând a se stabili că noțiunile de locuință, încăpere sau dependință din conținutul infracțiunii de violare a vieții private, prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal, sunt echivalente cu noțiunile de locuință, încăpere sau dependință din conținutul infracțiunii de violare de domiciliu, prevăzută de art. 224 alin. (1) din Codul penal, fiind subsumate noțiunii de domiciliu în sensul legii penale.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție

A. Cu privire la admisibilitatea sesizării

74. În conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, "Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatănd că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată."

75. Raportând condițiile legale de admisibilitate la sesizarea ce face obiectul prezentei cauze, se constată că acestea sunt îndeplinite.

76. Astfel, este îndeplinită prima condiție referitoare la existența unei cauze pendinte aflate în curs de judecată în ultimă instanță, Curtea de Apel București - Secția a II-a penală fiind investită, în Dosarul nr. 3.288/300/2023 (2.274/2023), cu soluționarea apelurilor declarate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 2 București și de părțile civile A.B.A. și I.A.M. împotriva Sentinței penale nr. 440 din data de 7 iunie 2023, pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București - Secția penală în Dosarul nr. 3.288/300/2023.

77. Pe de altă parte, este îndeplinită și condiția ca soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării.

78. În acest sens, se reține că, în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, s-a evidențiat necesitatea ca dezlegarea chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării să fie determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal, ceea ce presupune ca respectiva chestiune de drept să vizeze, ca regulă, o problemă de drept material de care depinde soluționarea pe fond a cauzei și doar ca excepție o problemă de drept procesual, aceasta din urmă în măsura în care soluția dată respectivei probleme de drept s-ar repercuta semnificativ asupra rezolvării fondului cauzei (Decizia nr. 11 din 12 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 907 din 29 octombrie 2018).

79. Între problema de drept a cărei lămurire se solicită - indiferent dacă ea vizează o normă de drept material sau o dispoziție de drept procesual - și soluția ce urmează a fi dată de către instanța de trimitere trebuie să existe o relație de dependență, în sensul în care decizia instanței supreme să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii din procesul principal (Decizia nr. 11 din 2 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 7 iulie 2014; Decizia nr. 19 din 15 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 769 din 23 octombrie 2014).

80. Or, prin sesizarea de față se solicită lămurirea unei chestiuni de drept ce poartă asupra condițiilor de tipicitate ale infracțiunii ce constituie obiectul cauzei, prin urmare de lămurirea chestiunii de drept depinde soluția ce va fi pronunțată în cauză.

81. De asemenea, este îndeplinită și cea de-a treia condiție enunțată, întrucât chestiunea de drept ce face obiectul sesizării nu a primit o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă anterioară sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs.

B. Cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

82. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept vizează infracțiunea de violare a vieții private, prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal, în concret, dacă noțiunile de locuință, încăpere sau dependință la care face referire art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt mai extinse decât noțiunile de locuință, încăpere sau dependință, subsumate noțiunii de domiciliu în sensul legii penale, din conținutul infracțiunii de violare de domiciliu, prevăzută de art. 224 alin. (1) din Codul penal.

83. Dispozițiile art. 226 alin. (1) din Codul penal referitoare la violarea vieții private prezintă următorul conținut:

(1) Atingerea adusă vieții private, fără drept, prin fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependință ținând de aceasta sau a unei convorbiri private se pedepsește cu închisoare de la o lună la 6 luni sau cu amendă.

84. Rațiunea incriminării este redată în expunerea de motive a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, unde se arată că, în capitolul IX intitulat Infracțiuni ce aduc atingere domiciliului și vieții private din titlul I, Partea specială, sunt grupate infracțiunile ce aduc atingere domiciliului, vieții private și corespondenței, iar între acestea violarea vieții private constituie o incriminare nouă, necesară a întregi cadrul protecției penale a valorilor garantate de art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului.

85. Identificarea explicită de către legiuitor a valorilor comune garantate de art. 8 din Convenție, respectiv dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței oricărei persoane și protejarea lor penală în cadrul aceleiași grupe de infracțiuni, implică interpretarea unitară a termenilor comuni din normele juridice de incriminare a violării de domiciliu și a violării vieții private.

86. Unitatea terminologică nu este doar dedusă, ci este impusă de art. 37 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, care prevede că, în limbajul normativ, aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni, iar dacă o noțiune sau un termen nu este consacrat sau poate avea înțelesuri diferite, semnificația acestuia în context se stabilește prin actul normativ ce le instituie.

87. Un argument susținut pe calea interpretării sistematice este conferit de plasarea infracțiunilor prevăzute de art. 224 din Codul penal - violarea de domiciliu și, respectiv, de art. 226 din același cod - violarea vieții private, în cadrul aceluiași capitol al codului, ceea ce conduce la asigurarea și aplicarea unitară a acelorași noțiuni, care au accepțiunea obișnuită a înțelesului, în conținutul constitutiv al incriminărilor arătate.

88. Or, redactarea noii reglementări reprezentată de Legea nr. 286/2009 privind Codul penal a respectat normele de tehnică legislativă obligatorii la elaborarea proiectelor de lege cuprinse în Legea nr. 24/2000 și a folosit noțiunile de locuință, încăpere sau dependință în sensul consacrat în infracțiunea de violare de domiciliu, prevăzută de art. 192 din Codul penal din 1969, și în legitima apărare prezumată, introdusă la art. 44 din același cod prin Legea nr. 169/2002 privind modificarea și completarea Codului penal, a Codului de procedură penală și a unor legi speciale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 261 din 18 aprilie 2002.

89. Sensul consacrat al termenilor de locuință, încăpere și dependință, ca parte a domiciliului în sensul legii penale, a fost preluat de către legiuitor în noua codificare la legitima apărare prezumată, prevăzută de art. 19 alin. (3) din Codul penal, în infracțiunea de violare de domiciliu, prevăzută de art. 224 din Codul penal, și în infracțiunea de violare a vieții private, noua incriminare din art. 226 din Codul penal.

90. Astfel, art. 19 alin. (3) din Codul penal dispune că se prezumă a fi în legitimă apărare, în condițiile alin. (2), acela care comite fapta pentru a respinge pătrunderea unei persoane într-o locuință, încăpere, dependință ori loc împrejmuit ținând de aceasta, fără drept, prin violență, viclenie, efracție ori alte asemenea modalități nelegale ori în timpul nopții.

91. Art. 224 alin. (1) din Codul penal incriminează pătrunderea fără drept, în orice mod, într-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de acestea, fără consimțământul persoanei care le folosește, ori refuzul de a le părăsi la cererea acesteia.

92. Ca atare, înțelesul obișnuit în contextul Codului penal al termenilor de încăpere sau dependință este cel inclus în

noțiunea de domiciliu în sensul legii penale.

93. Potrivit art. 48 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, dacă în cuprinsul unui articol se utilizează un termen sau o expresie care are în contextul actului normativ un alt înțeles decât cel obișnuit, înțelesul specific trebuie definit în cadrul unui alineat subsecvent.

94. Cum art. 226 din Codul penal ce incriminează violarea vieții private nu definește un înțeles specific pentru termenii de încăpere sau dependență din conținutul său, rezultă că aceștia au înțelesul obișnuit în contextul actului normativ, acela de domiciliu în sens penal.

95. Chiar dacă noțiunile de încăpere sau locuință au și alt înțeles, diferit de cel menționat, doar legiuitorul poate realiza configurarea explicită a conceptelor și noțiunilor folosite în noua reglementare, care au un alt înțeles decât cel comun, pentru a se asigura astfel înțelegerea lor corectă și a se evita interpretările greșite, după cum prevede expres art. 25 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, referitor la definirea conceptelor.

96. Ca atare, în absența configurării explicite de către legiuitor a unui alt sens decât cel obișnuit în contextul Codului penal, este evident că noțiunile de locuință, încăpere ori dependență sunt folosite de către legiuitor în sensul consacrat în incriminarea violării de domiciliu, prevăzută de art. 224 alin. (1) din Codul penal.

97. Se poate, însă, observa că înțelesul din dreptul penal concordă cu sensul curent al termenilor regăsit în Dicționarul explicativ al limbii române: prin locuință se înțelege loc, casă, construcție în care locuiește sau poate locui cineva; domiciliu; prin încăpere se înțelege cameră, odaie, iar dependența este o încăpere accesorie a unei case de locuit (bucătărie, baie etc.).

98. Aceeași interpretare se regăsește în considerentele Deciziei Curții Constituționale a României nr. 33 din 19 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 320 din 4 mai 2017, prin care s-a constatat că dispozițiile art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

99. Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate în care autorul excepției a criticat prevederile art. 226 alin. (1) din Codul penal, întrucât nu ar asigura aceeași protecție dreptului fundamental și atunci când violarea vieții intime, familiale și private se realizează în spații extrane conceptului de locuință, încăpere sau dependență ținând de aceasta, respectiv în spații aparținând proprietății publice ori în care își desfășoară activitatea instituții sau autorități publice.

100. În fundamentarea soluției de respingere, instanța de contencios constituțional a constatat că prin reglementarea contestată statul nu neagă dreptul persoanei la viață intimă, familială și privată, ci oferă o protecție sporită faptelor antisociale care aduc atingere acestui drept, atunci când se comit într-o locuință sau încăpere ori dependență ținând de aceasta, deci de domiciliu în sens penal, în restul situațiilor, partea lezată având deschisă calea unei acțiuni civile în justiție.

101. Pe de altă parte, se poate constata că interpretarea extensivă și autonomă a noțiunii de încăpere din conținutul incriminării violării vieții private, propusă de o parte a doctrinei juridice și regăsită în opiniile instanțelor, în sensul că prin încăpere trebuie înțeles orice spațiu care poate fi delimitat pentru a putea asigura persoanei un grad minim de intimitate, omite faptul că acest sens nu este consacrat nici de legiuitor, dar nici în înțelesul obișnuit al termenului.

102. Prin urmare, este evident că o asemenea interpretare este total lipsită de previzibilitate, deci ar fi contrară principiului legalității incriminării.

103. Incriminarea acțiunilor prevăzute în art. 226 alin. (1) din Codul penal comise în spații private din afara locuinței, încăperii sau dependenței, subsumate noțiunii de domiciliu în sensul legii penale, reprezintă opțiunea exclusivă a legiuitorului, astfel cum acesta recent a procedat prin articolul unic al Legii nr. 171/2023 pentru modificarea și completarea art. 226 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 532 din 15 iunie 2023, prin care a introdus alineatul (2¹) al infracțiunii de violare a vieții private și a incriminat divulgarea imaginilor intime ale unei persoane, fără consimțământul acesteia.

104. În concluzie, chestiunea de drept ce face obiectul prezentei sesizări prealabile se impune a fi dezlegată în sensul că noțiunile de locuință, încăpere sau dependență din conținutul infracțiunii de violare a vieții private, prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal, au același înțeles cu noțiunile de locuință, încăpere sau dependență din conținutul infracțiunii de violare de domiciliu, prevăzută de art. 224 alin. (1) din Codul penal, fiind subsumate noțiunii de domiciliu în

sensul legii penale.

105. Având în vedere considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 477 din Codul de procedură penală, va fi admisă sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală, în Dosarul nr. 3.288/300/2023 (2.274/2023).

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

D E C I D E:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală, în Dosarul nr. 3.288/300/2023 (2.274/2023), în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

Dacă noțiunile de locuință, încăpere sau dependință la care face referire art. 226 alin. (1) din Codul penal sunt mai extinse decât cea de domiciliu, prevăzută de art. 224 din Codul penal, incluzând și acele spații care, chiar dacă nu pot fi calificate drept domiciliu, oferă o protecție vieții private a persoanei, de pildă, grupul sanitar al unei clinici sau la care au acces mai multe persoane, o cabină de probă dintr-un magazin, vestiarul unei săli de sport, și stabilește că: Noțiunile de locuință, încăpere sau dependință din conținutul infracțiunii de violare a vieții private, prevăzută de art. 226 alin. (1) din Codul penal, au același înțeles cu noțiunile de locuință, încăpere sau dependință din conținutul infracțiunii de violare de domiciliu, prevăzută de art. 224 alin. (1) din Codul penal, fiind subsumate noțiunii de domiciliu în sensul legii penale. Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 22 aprilie 2024.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător ELENI CRISTINA MARCU

Magistrat-asistent,
Elena-Mihaela Mustață